

Elmondani a felesleget

Aknai Tamás: BEKE (Rohoé é éhogyó*)

SIMON BETTINA

Pro Pannonia Kiadói Alapítvány, Pécs, 2018, 512 oldal

A dadaistákhoz nem illik a locsogás, fogalmaz Beke László, a tőle megszokott sűrített formában, intuitív szóhasználattal. Természetesen a következő mondatban nem esik szó sem a dadaizmusról, sem a kifejezés-módok különbségeiről. Nem a dadaista művészet áll a középpontjában az idézett interjúnak – vagy nevezhetjük címmel ellátott interjúrészletnek is –, mert az egész könyv mintha egy hosszúra nyúlt beszélgetés megvágatlan hangfelvételének gépelt változata lenne. Ennek ellenére Beke sokat sejtető megjegyzése kísért a továbbolvasás közben, és talán azon is eltöprenghet az olvasó, hogy ha a dadaistákhoz nem, a művészettörténet-szekhez vajon illik-e az anekdotázás.

Az nem merül fel kérdésként, hogy a művészettörténész Beke László személyének bemutatása célja-e a könyvnek, amelynek, úgy tűnik, Beke egyszerre címe és Aknai Tamás mellett társszerzője is. A személyesség másképp uralja a beszédmódot, és nem kérdőjeleződik meg helyénvalósága, mivel ebben az elbeszélésben (vagy életműben) minden szakmai tevékenységet eleve

átszönek a kapcsolati hálózathoz kinyert információk, amelyek gyakran egészen informálisak.

Fogalmazhatunk úgy is, hogy a szakmai anyag nincs megtisztítva attól, amivel holisztikus egységet kíván alkotni. Mégis megtudjuk, hogy Beke jegyzeteiben „ami szögletes és más zárójelek között van, az mind személyes megjegyzés”. Előadásra készülve pedig első dolga az, hogy „eltakarítsa a felesleget”. Ezért érezzük úgy, mintha Beke – Aknai Tamással – elmondaná az eddig margón hagyott feljegyzéseket is, pedig nem különbözik ez a beszédmód attól, amit megszokhattunk tőle. Az sem igaz, hogy ez a könyv az eddig kihagyott vagy mellékesnek ítélt témákat foglalná magába, sőt éppen ellenkezőleg. További gyanakvásra ad okot, ha Bekére a művészeti folyamatokba is beleavatkozó művészettörténészként gondolunk.

Van valami probléma ezzel az interjúkötettel, amit az utószóban Beke is kimond. Ez az utószó sok mindent megmagyaráz. Felhívja a figyelmet például a hiányzó névmutatóra, aminek segítségével könnyebben ki lehetne keresni, melyik interjúban

olvasható a Walter Benjamin és Kandinszkij kapcsolatáról szóló kutatása, amire egy helyen utal. A sűrű lábjegyzetelést ironikussá teszi a névmutató hiánya, és egyúttal aláhúzza a kötet kézikönyvként való használhatatlanságát is. Tartalmát tekintve mindenestre jelentős dokumentáció, és egyben kísérlet a két művészettörténész tapasztalatcseréje. Az interjú felől érdemes megközelíteni, ez egyértelmű. De ez nem jelenti azt, hogy egyértelműen interjúként értelmezhető. Az interjúkorát éljük, de ez a könyv mégsem az. Aknai Tamás és Beke László könyve sokirányúsága miatt gazdagnak tekinthető, és a kategóriákból való kilógása is egyedivé teszi. Az érdekességek azonban problémák is. Szerkesztetlensége, beleértve a korrektúra hiányát is, kifogásolható. Többet érdemelt volna ez a nyersanyag.